
Udgangspunkter for astrologisk forskning

Dette er den første i en serie artikler om begreber i astrologisk forskning. Til en begyndelse opridses det historiske afsæt. Dernæst defineres selve forskningsbegrebet, og sandhedsværdien af empiriske undersøgelser diskuteres kort

---

af **Claus Houllberg**

Astrologisk forskning – i en moderne og akademisk forstand af ordet – antages ofte at tage sin begyndelse efter Anden Verdenskrig. Det skelsættende år sættes til 1955 hvor dr. Michel Gauquelin (1928-91) udgav sin første bog *L'Influence des Astres, Etude Critique et Experimentale*. Uddannet i psykologi og statistik på Sorbonne Universitet gennemførte han i 1950'erne - sammen med sin kone Françoise - den første, storstilede statistiske undersøgelse af astrologisk symbolik og dens betydninger. Et virke, som skulle komme til at fylde resten af hans liv.

Et uhyre arbejde, baseret på titusindvis af data, bearbejdet i, hvad der idag kaldes PCE, Pre-Computer Epoken (dvs. før 1970) - altså alene ved håndkraft og med mekaniske regnemaskiner. Michel and Françoise Gauquelin testede 25.000 horoskoper for berømte personer, hvor de benytter sig af moderne statistiske analysemetoder. Deres resultater er ikke i overensstemmelse med visse

Michel Gauquelin

områder af den traditionelle astrologi, navnlig tegnlæren, men støtter en del beskrivelser i forbindelse med planeterne og de fire hjørner i horoskopet.

Det historiske perspektiv

Astrologisk forskning får imidlertid helt tilbage til århundredets begyndelse, hvor den statistiske forskning i astrologi blev født med den franske astrolog Paul Choisenard (1867-1930). Han udgav i 1901 sin første bog *Influence Astrale, une essai d'Astrologie Experimentale* som betegner startskuddet for en ny æra. Senere i 1913-14 udgav han et tidsskrift med samme navn om astrologi som moderne videnskab; det første af sin art. Titlen på Gauquelin's første værk er en tydelig hilsen til Choisenard.

Den tyske astrolog Karl Ernst Kraft (1900-45) udgav sit værk *Astro-Physiologie* i 1928 samt en række artikler om astro-statistik. Hans teorier er baseret på afprøvning af horoskoper

---

fra offentlige arkiver, idet han anvender statistiske metoder. Dermed viderefører og erstatter han Choissard's arbejde og lægger grunden til Michel Gauquelin's arbejde, der er åbent inspireret af disse to pionerers indsats, som citeres og diskuteres heri.

Karl Ernst Krafft

Nævnes må også den engelske astrolog Charles E. O. Carter (1887-1968), der i 1932 udgav sin fine lille undersøgelse, *The astrology of accidents*. Samtidig med at hans lidt kontroversielle resultater her fremlægges, gennemføres en sober diskussion af statistiske undersøgelsers værdi.

Charles E. O. Carter

Diskussionen af den statistiske astrologiske forskning antog imidlertid vældige proportioner i de akademiske kredse ved fremkomsten af Gauquelin's resultater, hvilket man kan læse en detaljeret beretning om i Suitbert Ertel og Kenneth Irvings bog *The Tenacious Mars Effect* fra 1996. Blandt

astrologer blev denne diskussion, der tog fart i 1960'erne først taget helt alvorligt med udgivelsen af tidsskriftet *Correlation* fra Astrological Association i London 1982.

Allerede i Trediverne rejstes imidlertid den første kritik af den statistiske forskning af amerikanske astrolog Dane Rudhyar (1895-1985) i hans bog *The astrology of Personality*, som blev udgivet i 1936. Her introduceredes en humanistisk-psykologisk indgangsvinkel til videnskabelig afprøvning, hvor astrologisk symbolik betegnes som 'algebra', idet den som matematikken ses som et bagvedliggende beskrivelsessystem uden direkte tilknytning til de beskrevne fænomener. Dane Rudhyar introducerede en række betydningsfulde distinktioner, som har præget den vestlige, astrologiske tænkning lige siden. Eksempelvis skelner han skarpt mellem den begavedhedsorienterede og den humanistiske tilgang til faget.

Dane Rudhyar

Under den heftige debat, der undertiden har været ført om astrologisk forskning, har der været en tendens til at overse, at astrologien kan underkastes to radikalt forskellige typer forskning - som vi vil beskrive nærmere i en følgende artikel - samt at hver type har sine karakteristika og anvendelsesområder. Dels med traditioner fra naturvidenskaberne, dels med traditioner fra de humanistiske videnskaber.

Det er næppe muligt at vælge den ene som den entydigt foretrukne i astrologisk forskning. Det er derfor nødvendigt at kende til begge

---

områder af forskellige forskningsmetoder, deres fortrin og svagheder samt deres primære anvendelsesområder.

Forskningsbegrebet

Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD) udgav i 1981 den såkaldte Frascati-manual, *The measurement of scientific and technical activities*, og heri defineres forskning som henholdsvis grundforskning, anvendt forskning og udviklingsarbejde.

Grundforskning defineres som originale undersøgelser, der har til hensigt at bibringe ny viden og forståelse. Grundforskning karakteriseres ved, at den ikke primært rettes mod praktiske formål eller anvendelser.

Anvendt forskning er originale undersøgelser, hvis formål er at opnå ny viden og forståelse. den anvendte forskning er primært rettet mod praktiske formål og anvendelser.

Udviklingsarbejde er systematisk arbejde, baseret på anvendelse af viden, som er opnået ved hjælp af forskning eller praktisk erfaring. Formålet er at frembringe nye eller væsentligt forbedrede materialer, maskiner, produkter, processer, systemer eller tjenesteydelser.

Disse tre typer forskning sammenfattes dog gerne i *forskning og udviklingsarbejde*, da grænserne mellem grundforskning og anvendt forskning i praksis kan være flydende. Forskning beskrives under et som et skabende arbejde på systematisk grundlag, hvis mål er at forøge den videnskabelige og tekniske viden med henblik på praktiske anvendelser.

Ny viden

Kravet om, at en undersøgelses resultater skal give ny viden, rejser spørgsmålet om, hvad ny viden er. I artiklen *Akademiske ydelser i rummet mellem forskning og praksis* (Psykolog Nyt 39/1985) har B. Katznelson fremført det synspunkt, at ny viden ikke blot er mere viden oven i den, vi allerede har. For at en viden kan kaldes ny, må den give en egentlig *erkendelsesudvidelse*.

Der kan her være tale om originale udvidelser af erkendelsen eller at eksisterende viden får tilført et almengørende aspekt, der udvider gyldighedsområdet. På basis heraf kan der opstilles fire typer forskningsemner:

1. Afprøvning af originale, dvs., ikke afprøvede, forhold
2. Udarbejdelse af forskningsdesigns og -apparater
3. Afprøvning af tidligere viden
4. Undersøgelse af emner, der umiddelbart synes indlysende, men som ikke tidligere har været undersøgt systematisk.

I en række tilfælde vil ny viden være det samme som mere viden. I andre tilfælde, hvor gamle teorier falsificeres - dvs. modbevises eller afvises af andre årsager - vil den nye viden et stykke tid faktisk give mindre viden.

Ud over disse nævnte kategorier er der også andre kriterier for, hvornår noget kan kaldes forskning. Der er eksempelvis metodekriterier, hvor undersøgelser skal gennemføres systematisk. Dette gælder både under dataindsamlingen, den relevante litteraturgennemgang og under de udførte analyser.

Herudover skal resultaternes gyldighed kunne kontrolleres og efterprøves. Udenforstående skal kunne bedømme konklusionernes grundlag, ligesom de skal kunne vurdere metodernes egnethed til belysning af den valgte problemstilling.

Som supplement til OECD's definition af forskning kan nævnes, at C. Marshall og G. B. Rossman i deres bog *Designing qualitative research* (London 1995) giver følgende definition, der navnlig finder anvendelse i social forskning:

Forskning er en proces, der prøver at skaffe bedre forståelse af kompleksiteten i menneskers interaktion. Gennem systematiske metoder indsamler forskeren informationer om handlinger og interaktioner. Der reflekteres over disses betydning, og der fremsættes konklusioner. Disse evalueres og der opstilles

---

eventuelt hypoteser, der kan forklare observationerne.

Empirisk sandhed

Videnskab anses undertiden som synonym med empiriske undersøgelser, dvs. en vekselvirkning mellem hypoteser og systematiske dataindsamlinger. Der har i tidens løb været fremført adskillige opfattelser af hvor strenge krav der skal stilles til sådanne empiriske undersøgelser, når man skal belyse de undersøgte hypotesers sandhedsværdi.

Den erkendelsesfilosofiske retning, der har beskrevet videnskab som en vekselvirkning mellem empirisk erfaring og logisk tænkning, kaldes *logisk empirisme*. Tilhængere heraf gik på et tidspunkt så vidt, at de krævede, at videnskabelige hypoteser og generaliseringer skulle kunne verificeres - og hvis de ikke kunne det, så var de meningsløse.

Det viste sig imidlertid, at disse krav var urimeligt strenge, idet de både udelukkede metafysiske (ontologiske) hypoteser og udtalelser, der allerede var en del af videnskaben fra at være videnskabelige. Kravene blev derfor modificeret til at hypoteser kun i *principet* skal kunne verificeres.

Erfaringerne viste imidlertid, at man med finere apparatur og bedre forskningsdesign i en række tilfælde kunne falsificere hypoteser, som tidligere var blevet anset for at være verificeret eksperimentelt. Dermed kunne man jo ikke påstå, at de tidligere hypoteser var uvidenskabelige, da de næppe kunne være blevet udført bedre med den daværende viden. Dette medførte, at forskere nøjedes med at stille krav om, at hypoteser skal kunne bekræftes eller understøttes, men ikke verificeres i absolut forstand.

Accepterede hypoteser

I protest mod de logiske empiristers urimelige krav om verifikation af hypoteser, fremsatte Karl Popper tilbage i 1934 i sin *Logik der Forschung* et alternativt princip om at alle videnskabelige hypoteser og teorier må anses for falsificerbare, men endnu ikke forkastede.

Enhver hypotese, der bliver falsificeret, skal omgående forkastes.

Thomas Kuhn har i *Videnskabens revolutioner* (1962) påpeget, at dette krav er helt urealistisk. I praksis opretholdes falsificerede teorier indtil en ny og bedre teori er udarbejdet. Nye teorier accepteres først, når de kan forklare det samme som de gamle, eller hvis de kan forklare forhold, som de gamle teorier ikke omfattede.

Kuhn påpeger desuden også, at en teori - forstået som et system af hypoteser) - kan fastholdes som et hele, selv om dele af den er falsificeret ved enkelte eksperimenter eller af observationer, der falder uden for teorien. Man vil da modificere enkelte hypoteser heri, men bevare teorien som helhed.

Overhovedet bør man ikke anse nogen hypoteseafprøvning for absolut, da det kan tænkes at de tests, der bruges til belysning af hypotesen, ikke er hensigtsmæssige. Det vil derfor være forkert at stille krav om, at videnskabelige hypoteser og teorier skal være sande i absolut forstand og dermed skal kunne verificeres eller falsificeres endeligt. Det er kun muligt at anskue forskningens resultater som foreløbigt accepterede hypoteser. ●

Definitioner er citeret fra Emil Kruuse
'Kvalitative forskningsmetoder'
(4. udg., DPF Kbh 2001)

Claus Houlberg er astrolog, cand.arch.
og eksam. psykoterapeut samt
dokumentalist ved Astrologisk Museum

